

فرآیند نگاشت رهیافت یادگیری کارآفرینانه تجربی توسعه کسب و کارهای دانشجویی؛ توانمندسازی اقتصادی - اجتماعی دانشجویان در مسیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

* محمد شریف شریفزاده^۱، غلامحسین عبدالله زاده^۲، فاطمه رجبیان غریب^۳

چکیده:

تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت مستلزم پرورش سرمایه انسانی توانمند متناسب با مختصات و مقتضیات این الگو است. این مهم، نیازمند بهبود فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی، با رویکرد مهیاسازی دانشجویان برای ورود به بازار کار و عرصه زندگی اجتماعی است. تاکنون رهیافت‌های مختلفی برای بهبود یادگیری دانشجویان و اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان مطرح شده است. آسیب‌شناسی این رهیافت‌ها نشان می‌دهد ناهم‌زمانی تحصیل و تجربه اشتغال واقعی در قالب طرح‌هایی همانند کارورزی، کارآموزی، مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی و نظایر آن، موجب شده است دستاورد مورد انتظار که توانمندسازی دانشجویان در قامت نیروی انسانی خود راهبر است، به‌طور کامل محقق نشود. همچنین، عدم اهتمام به شرایط اقتصادی دانشجویان، موجب شده است آن‌ها در دوره تحصیل از کسب درآمد به‌منظور تأمین هزینه‌های فعالیت‌های آموزشی، فناوری و کسب‌وکار محروم شده و تبدیل به یک قشر اجتماعی مصرف‌کننده و وابسته شوند که نتیجه آن عدم مشارکت جدی در امور اقتصادی و اجتماعی جامعه، انفعال و جاافتادگی اجتماعی از زیست اجتماعی واقعی بوده است؛ بنابراین، تدبیر سازوکاری برای تقویت اقتصاد دانشجویی به‌عنوان بخشی از اقتصاد ملی که ظرفیت دانش‌بنیانی و نوآوری را دارد و می‌تواند موجب یادگیری تجربی حین تحصیل باشد، ضروری می‌شود. این مقاله در پی آن است با رویکرد روش‌شناسانه کیفی ابتدا به شیوه گروه کانونی سریالی به نگاشت فرآیند سازوکار کسب‌وکارهای دانشجویی بپردازد. در این تحقیق از مصاحبه نیمه ساختاریافته برای گردآوری داده‌های کیفی میدانی بهره گرفته شد. گروه هدف مورد مطالعه در تحقیق حاضر شامل دست‌اندرکاران توسعه کسب‌وکارهای دانشجویی در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان بود. برای انتخاب مصاحبه‌شوندگان به‌عنوان مطلعان کلیدی به شیوه هدفمند، از فنون نمونه‌گیری بارز در مرحله اول (مصاحبه با افراد با تجربه و شناخته شده)، و گلوله‌برفی در مرحله دوم (مصاحبه با دست‌اندرکاران معرفی شده از سوی گروه اول) بهره گرفته شد. اندازه نمونه و فرآیند گردآوری اطلاعات تا سطح اشباع نظری یا آستانه سودمندی اطلاعات در دسترس ادامه یافت و در مجموع، با ۲۲ نفر مصاحبه انجام گرفت. تحلیل داده‌ها به شیوه تحلیل محتوای کیفی صورت گرفت. یافته‌ها با رویکرد گزاره‌های مفهومی شامل فرآیند و استلزامات رهیافت یادگیری کارآفرینانه تجربی توسعه کسب‌وکارهای دانشجویی ارائه شد.

واژه‌های کلیدی: یادگیری تجربی؛ کسب‌وکارآفرینی دانشجویی؛ اقتصاد دانشجویی.

^۱ . دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران، نویسنده مسئول

sharifsharifzadeh@gmail.com

^۲ . دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران

^۳ . دانش‌آموخته دکتری آموزش کشاورزی. دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان، اهواز